

BOD PÉTER

Addig tart, amíg élek

Ott ültem a kocsiban mögötte. Alig tudtam róla valamit, mert nem is tudhattam. Néhány perccel korábban a sofőrrel együtt siettem a szállodába érte. Igazgatóm a lelkemre kötötte, hogy egy percet se késsünk, mert rendkívül fontos személyt tisztelhetünk vendégünkben. Ahogyan öreg, itt-ott ráncos arcbőrét néztem, tekintetét fürkésztem, éreztem, hogy ennek az embernek titka van.

A finom köd menetrendszerűen érkezett a hideg december elején a napszállta előtti órákban. A belvárosban nehezen araszoltunk előre, folyton az órákra néztem, mert bármilyen korán indultunk el, félő lehetett, hogy nem érkezünk meg időben. A megelőző napokban alig aludtam, intézetünk első nagyszabású konferenciáját rendezte tucatszámú külföldről érkezett előadóval. A gondos előkészületek ellenére az esemény előtti napok lázas munkával teltek. Most, az autóban ülve, úgy éreztem, olyan vörösben forognak a szemeim, mint az előttünk járó kocsik minduntalan kigyulladó féklámpái. Halálosan fáradt voltam, sokat adtam volna érte, ha abban a pillanatban vége szakad a napnak, elnyújtózhatok a kádban, majd utána a paplanom sűrűjében másnap reggelig.

A szálloda halljában végiglapoztam egy napilapot, közben folyton a lépcső felé pislantottam, ahonnan vendégünknek kellett jönnie. Az idős férfi ruganyos léptekkel érkezett, komoly udvariassággal nyújtotta kezét, és közben tisztáztuk, hogy mindketten szívesebben használjuk a németet, mint a konferencia hivatalos nyelvét, az angolt. Volt benne valami nehezen megragadható puhaság, talán inkább bársonyosságnak mondanám. Rögtön az a benyomásom támadt, hogy ez az ember a világon senkit nem tudna megbántani. Agársovány volt, tekintete megszakítás nélkül a körülötte lévő világot kémlelte, amit mégsem lehetne tolakodónak, vagy ha már a kutyáknál tartunk, vizslatónak nevezni. A szeme árkaiban finoman meghúzódo ráncokat a szüntelen szellemi készenlét jelének véltem.

Olyan fiatal voltam akkor még, hogy sok mindent megbocsáthatok magamnak utólag is. Azt is, hogy a világról oly keveset tudtam, de magáról az intézet tevékenységéről is, hiszen merő véletlenségből csöppentem ide aspiránsként. Ezzel feletteseim is tisztában lehettek. Nem bíztak meg komoly munkával, mintha ők maguk legalább annyira kudarckerülők lettek volna, mint én.

Szerencsére időben megérkeztünk vendégünkkel a konferenciának otthont adó épületbe. Emberünket az ott gyülekező tömeg úgy szippantotta fel, mint a köd azokon a délutánokon a várost. Feladatomban valóban csekélységekre korlátozódtam. A mel-

lém rendelt sofőrrel hoztam és vittem a vendégeket a szálloda és a konferenciaközpont között. Jobbára nekem kellett szóval tartani a rám bízott előadókat, felhívni figyelmüket a többnapos tanácskozás félórakra felosztott menetrendjére, és az apróbb, mégsem elhanyagolható módosulásokra. Rám hárult, hogy elkísérjem a vendégeket a fakultatív programokra, így tekintettük meg egy közelben található közepekori várat, amelyet látogatási időn kívül is megnyitottak a kedvünkért. A professzor – nevezzük csak így – e három-négy fős társaságok legcsendesebbje volt. Nehezen tudtam szabadulni attól az érzéstől, hogy lélekben nagyon távol jár tőlünk. Arcán egyszerre láttam spleenes egykedvűséget és komolyságot.

Reggelente, borotválkozás közben mindig az arcára gondoltam. Arra az első pillanatra, amikor megláttam a szálloda halljában, arra az akkor rám törő érzésre, hogy ennek az embernek titka van.

Tényleg sok minden járt borotválkozás közben a fejemben. Ez nem olyanfajta szófordulat, amivel sok férfi él. Az ilyen gondolatok hasonlóan illannak el, mint az álmok. Vendégem mégsem hullt saját felejtésem kútjába. A napi tennivalók közben nem tudtam rágondolni, nem is akartam. Jobban kellett volna, hogy foglalkoztasson. Erre most jövök rá, amikor ezeket a sorokat írom.

Többet veszekedtem ezekben a napokban a szállodai portásokkal, egyeztettem a konferencia szervezőivel és beszéltem meg a napi menetrendet az autóvezetőmmel, semhogy alaposan szemügyre vehettem volna bármit vagy bárkit is. Folyton idegesen az órát néztem, telefonáltam, és ahogyan az ilyen rendezvények alkalmával lenni szokott, többnyire oktalanul, ezerszeresen is túlbiztosítottam minden apróságot.

Ezen a néhány napon olyan voltam, amilyen valójában nem. Pontos, megbízható, csendes, észrevétlen, udvarias. Nem akartam felismerni, mennyire nevetséges az a munka, amivel megbíztak. Egy majom kezűgyességét várták el tőlem. Miközben megvettem mindenkit, aki ilyen szerepet szánt nekem, arra is kényesen vigyáztam, hogy maradéktalanul megfeleljek alkalmi munkaköröm követelményeinek. Lojális voltam. Ezt nem csak utólag gondolom, hanem így éreztem a konferencia napjaiban is, azokban a csendes percekben, amikor néha-néha egyedül maradtam, és kedvemre hallgathattam. Akartam – fogalmazhatok így – intézetünk sikerét. Erő, erőlködés, alkalmazkodás, izzadságszag volt mozdulataim, mosolyom, beszélgetéseim mögött. Sokszor nedvesen tapadt az ing a hátamhoz, hol az előadókkal idegen nyelven folytatott társalgás immár képességeimet meghaladó fordulatai, hol a háttért nem ismerő szívességkérések miatt. A nedves ingből, hála a zakónak, éppen úgy nem látszott semmi, mint tépelődéseimből.

– Mit keresek én itt? – kérdeztem magamtól. Miért is hiszem, hogy öreguraknak kellene gazsulálnom, kíséretetni őket innen oda? Nem, nem, ez nem is jó kérdés, akkor sem így jutott eszembe. Nem hittem, hogy ez volna a feladatom. De hogy pontosan mi, magam sem tudtam. Hajlamos vagyok azt hinni, hogy ritka színészi teljesít-

mény volt az enyém, hiszen valamit úgy játszottam el szinte tökéletesen, hogy belülről csak nagyon csekély mértékben érintett meg a szerep. A házigazda mindenesét, azt a valakit, aki egyszerre volt liftes fiú és programszervező, személyi titkár és társalkodó, ügyintéző és konferenciaszervezők meghosszabbított keze.

Testben nem, de lélekben sem feltétlenül voltam dezertőr. A munka egyik-másik részletét élveztem. Formaöltönyben akadálytalanul közlekedhettünk a nem mindennapi nagyságú konferencia-központban, a biztonsági szolgálat emberei olyan bennfentesnek kijáró tisztelettel kezeltek, ami nagyjából először, és gondolom, utoljára történhetett meg velem. Örömmel segítettem az újságíróknak egy-egy résztvevő felkutatásában, vagy hozzájutni a sajtóközleményekhez. Mindig akadt egy apróság. Valaki valamiről lekészt, nem tudott, elfelejtett, elhagyott valamit. Igyekeztem elsimítani a döccenőket. Telefonáltam, érdeklődtem, utánakérdeztem. Pedig valahogy ez sem én voltam. Nem találtam magam, egyre jobban nem. A konferencia harmadik napjára úgy kiismertem magam a szállodákban, az eseménynek helyszínt adó épületek zegzugaiban, a város számomra addig ismeretlen közlekedésében, hogy akár magabiztos is lehettem volna. Külsőleg talán az is voltam. Mert magabiztosnak lenni nem valami olyasmi, mint érteni a dolgunkat? Egyben aggálytalannak és célratörőnek lenni? Minden olyan simán ment. Főnökeim nem győztek csodálkozni, milyen remekül végzem a munkámat. Bár nem tartottam sokra, mégsem estek rosszul szavaik.

Ma már tudom, hogy valami alapjaiban elhibázott bizonyítási vágy munkált bennem. Meg akartam felelni. Kinek is? Feletteseimnek. Miért? Mert frissen helyezkedtem el állásomban, mert kétségbeejtően bizonytalan volt minden körülöttem. Nagyjából annyira, amennyire egy huszonöt éves fiatalembernél ez természetes. Olyan volt, mint amikor tükörbe nézünk, és nem tudjuk, ki néz vissza ránk. Senki nem volt körülöttem, akinek beszélhettem volna megannyi bizonytalanságomról. Férfi, nő, barát, akárki. Igaz, nem is tudom, hogyan kezdtem volna hozzá.

A konferencia időközben véget ért, már csak a fogadás maradt hátra, amit annak a szállodának az éttermében rendeztek, ahonnan a rám bízott vendégeket naponta szállítottam az előadásokra. Ez a tizenkilencedik századi épület még ebben az elegáns városban is egy kicsit túlzásnak hatott. Mintha jobb és több lett volna a környezeténél. Egy szerencsésebb, talán boldogabb, de feltétlenül gazdagabb és gondtalanabb korból maradt itt.

Csak igen halványan emlékeznék erre az estére, csak elraktároztam volna azok között a fogadások között, amelyeken részt vettem, ha nem történik valami apróság, bár merőben szokatlan apróság.

A tágas teremben kényelmesen helyezkedhetett el a közel kétszáz vendég és a szervezők. A hangulat kezdettől fogva oldott volt, intézetvezetőnk köszöntő beszéde gyakran megneveltette a hallgatóságot. A professzor a vendégsereg közepén álldogált, arcát nem láthattam, de feszes tartásából egyértelmű volt, hogy nem nevet,

sőt talán nem is mosolyog. Nagyon lassan balra fordította fejét, annyira, hogy testével is fordulnia kellett. Fürkész, éber szeme ekkor fúródott az enyémbe. Érezhette, hogy nézem. Olyan volt, mint a nők, akik tudják, hogy nézik őket. Szemével jelezte: majd beszélünk, valamit mondani akar. Alig láthatóan többször biccentettem, és ezúttal először nem azzal a félénkséggel, ami eddig egyetlen gesztusomból sem hiányzott velem szemben. Amikor a beszéd befejeződött, a vendégek az ételekkel zsúfolt asztalokhoz vonultak. Nem voltam éhes, mégis néhány falatot lenyomtam a torkomon, éppen szalvétát kerestem volna, amikor vendégem a hátam mögött megszólalt:

– Készen áll?

Meglepődtem. Érkezése váratlanságán, nesztelenségén, azon az átmenet nélküliségen, ahogyan megszólított. Kezeiben egy-egy pohár fehérborral a nagyterem melletti söröző felé indult, ahol senki nem tartózkodott. A nehéz tölgyfaasztalok egyikehez ültünk, a pincér rögtön odajött hozzánk. Félhomály uralkodott a teremben, kideríthetetlen volt, honnan bukkant fel. Meggyújtotta az asztal közepén álló gertyát, egy pillantást vetett borospoharainkra, meghajolt, és távozott.

– A hely szellemének persze nem ez felel meg, de nézze el nekem. Nagyon régen nem iszom sört, és azt szeretném – apró óhaj ez részemről –, ha a jövőben választania kell, mindig bort válasszon. Fehéret és szárazat. Fiatalabb korunkban tévelygünk, nem tudjuk, mit iszunk, miért iszunk, és miért azt isszuk, amit iszunk. Harminc- és negyvenéves kor között aztán részben-egészen választ kapunk ezekre a kérdésekre. Ahonnan én jöttem, mindenki sört iszik. Csodabogárnak nézik a borsokat, és nem értik őket. Nem iszom gyakran – emelte szájához a poharat. Vértelen, száraz ajkán úgy csillant meg a bor néhány cseppje, mintha pergamenre csöppent volna. Arcán szelíd mosoly futott végig, de ekkor már nem engem, hanem az asztal lapját nézte. Némileg túlemelte szája vonalán a poharat, és a mozdulatsorba beillesztette a köszöntést.

– Nem iszom gyakran – ismételte –, most, hogy elmegyek innen, úgy érzem, feltétlenül kell. De nem erről akarok magával beszélni – zárta időlegesen a szavait.

Furcsa, valószínűtlen volt a helyzetem. Kettesben ültem egy különteremben a konferencia egyik legnagyobb nevű előadójával, aki ha csak arról beszélt volna velem egész este, miért iszik bort, és milyen borokat szeret, már önmagában kivételes estévé avatta volna az aznapot. Ám miután kijelentette, hogy nem erről akar szólni, azért tűnt mindjárt hihetőnek, mert nem tudtam szabadulni attól a benyomástól, hogy mindaz, ami idáig elhangzott, csupán bevezetése lehet valaminek. Amit ekkor éreztem, nemcsak furcsa volt, hanem természetes is. Mint aki számít arra, hogy valami rendkívüli, valami szokatlan fog történni. Ha várjuk bekövetkezését, már a természetesség álarcájában toppan élénk. Minden átmenet nélkül magam elé idéztem az arcát, ahogyan a szálloda lépcsőjén első alkalommal megláttam. Egy pillantást váltottunk akkor, csak úgy, mint most az asztalnál. Először vettem észre, hogy

kerüli a tekintetemet. Ez eddig nem történt meg. Rövid beszélgetéseink alatt többször volt alkalmam megnézni világoskék szemét, és rögtön megállapíthattam, hogy ennek a zárt személyiségnek milyen nyitott és érdeklődő a szeme. Most azonban nagyon más volt, csak kéksége maradt meg, de a félhomály miatt ebből nem sokat lehetett látni. Mereven nézett maga elé, kezeit olyan finom erőszakkal tördelte, mint aki gyónáshoz készülődik.

– Tudja... – itt elakadt a szava, és újra belezuhantunk abba a hallgatásba, amiben néhány perce süppedtünk. Ezt a csendet csak ő törhette meg. Olyan érzés szállt meg, mintha templomban lettünk volna. Vagy hallgatunk, vagy életbevágó ügyekről beszélünk. Középut, egyéb megoldás nincs. Tudtam, hallgatnom kell, mert ezzel adok lehetőséget, hogy újra nekirugaszkodjon mondandójának. Mereven nézett maga elé, hosszú ideig lélegzetet sem vett, összekulcsolt kezei mozdulatlanul fonódtak egymásba. Egy viaszfigura sem lehetett volna élettelenebb.

– Tudja – vette fel a beszélgetés elkallódottnak hitt fonalát – éppen ma tíz éve halt meg a lányom. Tízéves volt.

Nem tudom, mire számítottam. Ha ott, és akkor bejelenti, hogy megtalálta az AIDS ellenszerét vagy a gerincsorvadás megállítására kidolgozott új eljárást, kevésbé hatott volna meglepően. Nagyon zavarban voltam. Olyan kifejezéstelen arcot vághattam, hogy észre sem vehette megdöbbenésemet.

– A házunktól két sarokra, a gyalogátkelő-helyen ütötte el egy autó. Éppen hazafelé tartottam a munkából, amikor a hosszú kocsi oszlop miatt már percek óta csak araszolgattam az úttesten. Furcsa volt, mert abban a kertvárosban, ahol élünk, soha nem torlódtak össze az autók. Főként nem egy kora délutáni órán. Aznap hamarabb leléptem az intézetből, mert másnap egy konferenciára kellett mennem és előadásom szövegével még nem készültem el. Tudtam, hogy otthon órákon át nyugodtan dolgozhatok, miközben Ágnes a leckéjét írja. A feleségemet estére vártuk haza. A szemből érkező autósoktól tudtam meg, hogy baleset miatt akadozik a forgalom. Majd hirtelen megindult az előttem összegyűlt kocsisor. Mentő- és rendőrautók szirénafényei bukkantak elő, egy egyenruhás férfi egyértelmű kézmozdulatokkal ösztökélt gyorsabb továbbhaladásra. Ahogyan a szemben lévő sávba kormányoztam az autóm, és benéztem a mentőautó mögé, lányom két osztálytársát pillantottam meg, amint leírhatatlan zavarban toporognak az utcasarkon. Ösztönösen félreálltam a kocsival, és visszasiettem a kereszteződésbe. A két kislány egyszerre vett észre, rögtön sírni kezdtek. Hézagosan, érthetetlenül, zokogástól fuldokolva igyekeztek elmesélni, mi történt, de intettem nekik, ne folytassák. Szaladtam a mentőautóhoz. Egy rendőr több lépéssel a kocsi előtt megállított, és nagyon erőteljes hangon kilétem felől érdeklődött, amire csak annyit feleltem: – Az én lányom, az én lányom... – de nem tudtam folytatni, mert hirtelen megláttam Ágnes piros cipőjét az úttesten. A mentőautóban legalább négy ember hajolt a hordágy fölé, mozdulataikból, hanghordozásukból kivettem, hogy nagyon nagy a baj. Pipiskedtem, hogy jobban átlás-

sak a rendőr feje és válla fölött, aki ugrált előttem, mert attól tarthatott, hogy egyszerűen félrelököm.

– Tudja, mi volt az első szó, amit tisztán hallottam a mentőautóból? – kérdezte, miközben jobb kezével – most vettem észre, milyen elegánsan hosszúak az ujjai – nyakát és arcát dörzsölgette. Fáradt nyugalommal nézett a szemembe. Olyan könnyes volt a szeme, mint a tenger egy impresszionista festményeken.

– Azt, hogy elvesztettük. Félrelöktem a rendőrt, és megláttam Ágnest. Nem fogom soha elfelejteni az arcát. Nem, nem egyszerűen olyan volt, mint aki alszik. Olyan volt, mint aki álmodik, és furcsán, értetlenkedve elcsodálkozik valamin, ami az álom része és alkotóeleme. Amolyan „no, ilyen is van?” kérdés ült ki rá.

– Ha azt gondolja, mert éppen következtethetne így, hogy ott roppantam össze, akkor tévedne. Nem tudom, mi történt velem. A fájdalom csatát indított ellenem, de nem küldött azonnal padlóra. Később értettem meg, hogy ez háború, nem csata. Addig tart, amíg élek. Megszédültem, jegyzőkönyvbe diktáltam családi adatainkat, és közben végig a mentőautó nyitott hátsó ajtajába kapaszkodtam, és nem mertem a piros huzatra nézni, ami alatt ott feküdt a kicsi lányom. A két rendőr többször kérte, üljünk be a kocsijukban, mert ott kényelmesebb lesz és nyugodtabb. Hamarabb túl leszünk a formaságokon. A fejemet ráztam mindannyiszor. A mentősök legalább kétszer járművük hátsó ajtajához jöttek, majd szó nélkül elmentek. Markoltam a mentő ajtaját, akartam, hogy tartson sokáig a testi közelség, amiben még voltam a lánnyal. Talán egyedül én nem tudtam, hogy a halottas kocsit várjuk.

– Nem tudok mindent elmondani. Nem Önnek, magamnak sem. Amikor aznap délután találok a feleséggel, már tudta, mi történt. Mondhattunk egymásnak valamit, de fogalmam sincs, mit. Kétségbeesett zokogással, szavak nélkül borultunk egymásra. Néhány óra múltán abba az állapotba kerülhettem, mint a legsúlyosabb műtéteket végző orvosok. Érzékeltem, hogy szakadék szélén bolyongok, hogy bármelyik pillanatban hibázhatok és lezuhanhatok. Ugyanakkor hideg vibrálás vett erőt rajtam. Ezt nem lehet megszokni. Egy orvos barátom mesélt erről, aki itallal, kicsapongással és száguldozással szerette volna elérni, hogy hosszabb-rövidebb időre megfeledkezzen a műtőasztalok melletti bravúrokról és kudarcokról. Betegkről, halottakról, gyógyultakról talán meg lehet feledkezni. Sőt, bizonyára kell is, ha valaki jó orvos akar lenni. De a lányom hiányáról nem feledkezhetem meg. Aztán belém hasított a felismerés, hogy talán ez sem igaz. Hogy velem is megtörténhet, hogy egy nap felébredek – még akkor is, ha ez csak évek múlva jön el –, és mezítláb megyek ki a konyhába, unottan főzöm le a kávé, kinyitom a teraszajtót, a hajnal és a reggel közötti láthatatlan átmenet szele simogatja az arcomat, közben kortyolom a kávé, és hosszú percekig, talán több óráig nem jut eszembe, hogy meghalt a lányom.

Amikor Ágnesnek koporsót választottunk, akkor tudatosodott bennem valami. A fehér koporsók között sétáltunk a temetkezési cég nem mindennapi nagyságú

raktárában, hiszen feleségemmel eldöntöttük (már ha ezen egyáltalán gondolkozni kellett), hogy fehér koporsóban lesz a temetés. Zavart voltam és kicsit szórakozott. A faragások és díszítések olyan kavalkádja tárult elénk, ami nemcsak arról gondolkodtatott el, melyiket válasszuk, hanem arról is: van-e értelme ilyenkor esztétikai vagy tudom is én, milyen kategóriáknak. A temetkezési cég képviselője félreérthette a helyzetet. Tétovázásunkat látva azt kérdezte, hogy hány centis Ágnes. Majd, mint aki akaratlanul is helyesbíteni akar, belecsempészte a múlt időt a mondatba, ami ekkor már úgy hangzott: hány centis *volt* Ágnes. Hirtelen ránéztem, és indulatosan visszakérdeztem.

– Miért, most nem annyi, amennyi volt?

– Nem úgy értem, nem úgy értettem – szólalt meg bocsánatkérően.

Igen, ezzel a *halál* sűrűjébe érkezünk. Az igeidők ingoványos talajára. A „volt”-ok, a „van”-ok, és a „lesz”-ek világába.

Május volt, nem sokkal a tanítás vége előtt jártunk. Hosszú napokon keresztül esett az eső. Az intézetben mindenki megértette, hogy nem megyek be. Egész nap az esőt néztem, és akkor értettem meg, hogy három helyett csupán két idő létezik. A múlt és a jövő. Minden, ami az előtt történt, és mindaz, ami az után fog. A jelent felszip-pantotta Ágnes halála. A magány, ha meg nem is szünteti az időt, a jelentőségét nagyban képes korlátozni. Ha az ember egész nap otthon ül, nem tesz semmit, akkor végtére annak sincs semmi jelentősége, hogy hány órakor vagy hány óráig rostokol ebben a légüres térben. Azzal sem foglalkoztam, hogy mit hoz a jövő, bár abban biztos voltam, hogy valamit tartogat. Azzal, hogy időn kívül kerültem, az emberek között ugyanazokban a napokban egyfajta területen kívüliségbe is. Senki nem zavart, nem érdeklődött. Ha mégis akadt egy-egy eltévedt telefon, bejárónónk olyan tapintattal hátrította el a megkereséseket, mintha évtizedes gyakorlata lenne benne. Az utcára sem tettem ki a lábam. Feleségem naponta járt ki a temetőbe. Nekem ez sem ment. Vagy pontosabban, főként ez nem ment. A kocsiban már alig volt benzin, tankolni kellett volna. Ez mindig amolyan férfidolog volt nálunk. Amikor rászántam volna magam, hogy elmegyek, a garázskaput kinyitva egy csapat kisdíákot láttam meg, hátukon az iskolatáskával. Az egyik pontosan olyan piros volt, mint a lányomé. Nem tudtam a könnyeimet visszatartani, berohantam a házba, rádőltem az étkező-asztalra és zokogtam.

Hosszú ideig nem borotválkoztam, a temetés után külön szobában aludtam. Lényegében azért, mert nem aludtam. Nem szerettem volna gyászában magára hagyni a feleségemet, de a saját fájdalammal sem tudtam megbirkózni. Úgy éltünk együtt a házunkban, mint két falnak fordított tükör. Valami eltört bennünk. Valami, amit azóta sem tudunk helyreállítani. – Talán későn házasodtam meg? Olyan nőt vettem el, akit nem ismertem kellően? Közeledésünk az együtt töltött évek alatt csak látszólagos volt? A gyerek sem csodaszor, hogy áthidalja a távolságot, ami a szülők között fennáll? Semmi másra nem voltam képes, csak kérdésselvetésekre.

De sehol semmi válasz. Sem a helyzetemben, sem körülöttem, és ami a legfontosabb: önmagamban sem. Bármerre indultam volna el a képzelet és valóság koordináta-rendszerében, múlt és jövő feszításvonalai között, nem tudtam magamat seholva elhelyezni.

Mikor idáig érkezett, akkor tudatosult bennem, hogy az anyanyelv törzsi rejtettségében is feszélyezően őszintének hatott volna ez a beszámoló. Persze ez is valahogy csak később jutott eszembe, mert elsőként a történet kötötte le minden gondolatomat. Kezdtém érteni, mit találtam benne elsősre is különösnek, és miért gondoltam azt, amikor megláttam a szállodalépcsőn lejönni, hogy nem egy a sok közül. Egyre világosabbá vált, miért éreztem rajta rejtélyes egykedvűséget, miért volt szüntelenül az a benyomásom, hogy együttléteink alkalmával gondolatban valahol nagyon távol jár.

– A lányom halála után egy évvel Stockholmba hívtak. Féléves ösztöndíjat kínáltak, amit rövid töprengés után elfogadtam. Arra gondoltam, hogy nem kell majd mindennap otthon maradnom, nem ülök a kertre néző ablakban, és nem nézem az esőt, nem riadok fel merengéseimből egy-egy ajtócsukódásra, nem kerülöm ebéd alatt a feleségem tekintetét, és nem lopózom az utcára napszállta után, hogy járjak egyet a hideg estében. Bármennyire nagyvonalúak voltak velem a kutatóintézetben, biztos voltam benne, hogy nem tarthat örökké az a területen kívüli állapot, amibe Ágnes elvesztésével zuhantam. A világ megértése is véges – emelte felém figyelmeztetően az ujját, miközben úgy szólt ki a saját történetéből, hogy ugyanakkor benne is maradt.

– Nem is annyira azt tudtam, hogy el kell fogadnom az ösztöndíjat, mint inkább azt: mennem kell. Bár végtére is, ebben az esetben ez a kettő egyet jelentett – tette hozzá.

– Feleségemmel abban maradtunk, hogy egyelőre csak én megyek. A továbbiakat nyitva hagytuk. Végül több mint két évig maradtam kint. Váratlanul olyan kutatási eredményeket sikerült elérnünk, amikről nem is álmodtunk. Olyan egyedül éltem ebben a hideg és tiszta városban, ahogy a siralomházban élhet csak az elítélt. A laboratóriumi megbeszélések két-háromhetente törték meg magányomat, de ezek a végtelenül tárgyyszerű összejövetelek nem tartottak tovább fél óránál. Egyedüllétemet a fehér éjszakák csak fokozták, még a sötét sem volt, amiben elbújhattam volna, legfeljebb a paplanomat húzhattam magamra. A feleségem néhányszor meglátogatott. Hétfvégén jött, és úgy tettünk mintha jóra való turisták módjára ismerkednénk a város nevezetességeivel. Akaratom ellenére nem lehettem jó házigazda. Nem ismertem Stockholmot, a szálláshelyem és az intézet közötti utat leszámítva. Az emberektől és a beszélgetésektől elszokva még szótlanabb lehettem, mint annak előtte. Mondom, nem nagyon kísérleteztünk a minden vonatkozásában fagyos, kettesben töltött hétfvégékkal.

– Kutatási eredményeink olyan biztatóak voltak, hogy vendéglátóim minden követ megmozgatva egy évvel meghosszabbították az ösztöndíjamat, ami utóbb egy újabb félévvel egészült ki. Közben megkedveltem a várost, befelé forduló, szótlan lakóival, akik felülmúlhatatlanul közönyösek egymás iránt, ami az én helyzetemben inkább előnynek, mint hátránynak tűnt. Tudhattam közben, hogy ettől a közönytől felfordulhatnék a négy fal között, hetekig senki nem érdeklődne, hol vagyok, történt-e bármi bajom. A helyi egyetem vendégprofesszori állást ajánlott egy hónappal ösztöndíjam lejárta előtt. Döntenem kellett, hogy megyek, vagy maradok. A patikamérleg egyik serpenyőjében házasságom állt, a másikban pedig nem is tudtam, micsoda. Kutatásaimat otthon is folytathattam. Lényegi különbség ebben nem állt fenn. A másik serpenyőben – ha már ragaszkodom ehhez a megfogalmazáshoz – stockholmi életem viszonylagos kiegyensúlyozottsága és a szomorú otthonomtól való nem lebecsülendő távolság lapult. Két év alatt egyszer sem utaztam haza. Pedig halottak napján és karácsonykor, egészen biztosan úgy véli, hogy otthon lett volna a helyem – nézett rám kérdően.

– Nem tudtam erőt méríteni ezekhez az utakhoz. Belülről nagyon elfáradtam. November elején kerestem egy temetőt a város szélén és vittem egy csokor virágot. Addig bolyongtam a sírok között, míg nem találtam egy Ágnessel egykorú elhunyat. Ide aztán több-kevesebb rendszerességgel visszajártam. Meglátogattam az idegen nyughelyét lányom születés- és névnapján, házassági évfordulónkon is megtettem ezt a távolságot alkalmi lakásomtól. Utólag jutott csak eszembe, hogy másfél év alatt senkivel nem találkoztam a sírnál. Rajtam kívül nem hozott senki virágot.

– A legnehezebbnek a karácsony bizonyult. Mindkét értelemben: itt maradni és hazautazni egyaránt. Ez az északi nagyváros olyan volt az ünnepet megelőző hetekben, mint egy színes mesekönyv legszebb lapjai. Ebben a fenyőillatú forgatagban Ágnessel szerettem volna sétálni, teát inni, és kezünket melegíteni dobkályhák felett. Vásárolni semmirevaló apróságokat, az élet édes olcsó csengettyűit. Olyan gondtalan és nyugodt szerettem volna lenni, mint közel és távol a körülöttem lévő, mosolyogni lett volna jó. Mennyi feltételes mód, barátom, mennyi feltételes mód – sőhajtott fel, és ivott egy kortyot a poharából.

A szomszéd teremből villák és kések fémes, mégsem kellemetlen zenéje, a duruzsolássá összeálló beszélgetések zaja szűrődött át, néha egy-egy nevetésé. Most, hogy ismét csönd borult ránk, hirtelen hangosabb lett minden. Néztem a gyertya fényét, Stockholm jutott eszembe és a kikötője, és az a legenda, hogy ha eloltunk egy gyertyát, meghal egy tengerész. Nagyon banális képzettársítás. Néztem a professzort, és igyekeztem elképzelni, ahogyan a stockholmi temetőbe rendszeres időközönként virágot visz egy ismeretlen kislány sírjára. Könny szökött a szemembe. Az élet milyen érthető és egyben érthetetlen szertartása volt ez – futott át bennem, amikor ujjaimmal a borospoharamat simogattam óvatosan, macskapuhasággal.

– Két évnél tovább illetlenség távol maradni – nem tudom miért, de egy ébredés után ez a mondat jutott elsőként eszembe. Nem előzte meg ennek a mondatnak a megszületését józan mérlegelés, számvetés vagy éppen számítás. Mintha valami soha nem tapasztalt mélységből érkezett volna hozzám. Egy hétig forgattam magamban, vártam, hogy elillan, hogy másnap majd másként gondolom, de a mondat egyre makacsabban visszhangzott bennem. Felhívtam a feleségemet, és közöltem: jövő hónapban hazamegyek.

Azt hiszem, magammal nem tettem jót, amikor így döntöttem. Feleségem azonban megkönnyebbült, mert két éve tudta, hogy most már a házasságunk a tét az egymás között folyó játszmában. Egy nő biztosan működő ösztönével érzékelte, hogy nem annyira tudományos okok szólítottak északra, hanem a menekülés szándéka. Mindentől, ami a múltamhoz kötött. Otthonomtól, munkahelyemtől, a városomtól, a szokásaimtól, az ismerőseimtől, és nem utolsósorban tőle. Szörnyű helyzetben lehetett. Vissza akart szerezni magának, miközben jelen sem voltam az életében. Gondolja meg: kétezer kilométer ilyen vonatkozásban nagyon kézzelfogható távolság.

Munkahelyemen mindenki úgy nézett rám, mint egy nagy betegségből gyógyultan visszatérő emberre. Semmit nem értettek meg. Igazgatóm élménybeszámolót kért tőlem. Egy egész délelőtt igyekeztem neki vázolni kutatási eredményeim fontosabb részeit, ami felesleges volt: ezeket javarészt publikáltam. A kutatók között folyó verseny miatt átkozottul naprakészek voltunk egymásból. Lehet, rémeket láttam ott is, ahol nem kellett volna, de ezen a beszélgetésen néha olyan benyomásom volt, mintha lányom halála miatt irigykedne rám az igazgatóm.

– Ezt biztosan nem érti – nézett a szemembe. Mi tagadás, nem értettem. – Nem biztos, hogy képes vagyok elmagyarázni. Az intézetünkben dolgozó – és általában a tudományos életben tevékenykedő – emberek minden ellenkező híreszteléssel szemben szenvedélyesek. Csak ennek a szenvedélynek egészen más az iránya, mint a köznapi emberek esetében. A munkájuk a szenvedélyük. Higgycs, ez nem is lehet másként. Ez a szenvedély egyfelől érthető és egészséges, másfelől nézve beteges és emberi ésszel nehezen követhető. A teljesítménykényszer csak akkor viselhető el tartósan, ha képesek vagyunk szenvedéllyé szublimálni. Semmi normális nincs abban, ha valaki egyetemista kora óta tizenkét-tizennégy órát tanul és dolgozik. A fiatal szervezet, és főként az elme nagyobb megrázkódtatás nélkül alkalmas erre. Persze nem mindenkié. Hogy ki indul el a tudományos pálya felé, bizonyos képességeken túl azon múlik: az ember alárendel-e mindent választott kutatási területének, vagy ennél kevesebbel beéri. Ha igen, akkor valami hasonló történik, mint a bódítószereket használó emberekkel. Egyre kevésbé létezhet nélküle. Megszűnik a külvilág, megszűnik a magunk teremtette kis világon kívüli valóság. Emlékszem, egy alkalommal – ez néhány évvel a diplomázásom előtt történt – az egyetemről az albérletemig tartó úton rácsodálkoztam, hogy emberek jönnek velem szemben az utcán, hogy buszok és villamosok róják köreiket a városban. Az egyetem kísérleti labora-

tóriumában töltöttem akkor napjaimat. Ez olyannyira igaz, hogy több éjszaka bent aludtam, mert értékes időt takaríthattam meg, ha nem ingázom a kollégium és a tanszék között. A számítógép monitorjára, a mikroszkópomra és laboratórium állandó hőmérsékletű kutatótermeire, hideg fényeire emlékszem mai is, ha felidézem ezeket a heteket-hónapokat. Amikor fáradtan, zúgó fejjel és kutatásom eredményeivel a hónom alatt végre elindultam a diákszálló felé, akkor ért a váratlan felismerés, amit külvilágnak, más szóval hétköznapoknak nevezünk. Ehhez csak az utcára kellett kilépnem. És valahogy az is valószínűtlennek tűnt – erre egy újságos bódét bámulva csodálkoztam rá –, hogy valahol messze, alig érzékelhetően, de egy egész világ működik, aminek visszhangjai, mint messziről érkezett szelek akadnak bele az apró vitorlaként feszülő újságlapokba. – Átélt már ilyesmit vagy hasonlót? Lehet érteni, miről szeretnék beszélni? Én nem biztos, hogy érteném magamat, ha egy pillanatra én lennék Ön – értetlenkedett saját mondandóján a professzor.

– Akkor szembesültem ezzel az állapottal, amikor már szinte teljesen kirekesztettem magam az életből. Szüleimet korán elvesztettem, a nők nem érdekeltek, vagy ha mégis, nem tudtam velük mit kezdeni. Kutattam, ösztöndíjra pályáztam, nyelvet tanultam és publikáltam. Olyan fantasztává váltam, mint mindenki a környezetemben. Életem gondjai tudományos karrierem gondjaivá alakultak át. Ezen túl nem láttam, azt hiszem, nem is akartam. Jobbára külföldön oktattam és kutattam. A világ ebben az értelemben kinyílt előttem, más értelemben persze nagyon is zárva maradt. Egy hosszabb külföldi kutatási programról érkeztem haza, amikor megrohant az érzés: szeretném, ha feleség tenné elem reggelente a gőzölgő kávéját. Már elmúltam negyven éves, mindenképpen ideje lett volna a házasságkötésnek. A véletlen sodort elem egy hölgyet, aki minden szempontból alkalmasnak tetszett a feleségnek.

Nem sokkal később megszületett Ágnes, aki mit sem tudva, hova született, mibe csöppent, egy tündér természetességével változtatta meg az életem. Ha pontosan akarom megfogalmazni – ami semmilyen körülmények között sem sikerülhet –, akkor a lányom az elvesztett, elkallódott, elfelejtett életembe vitt vissza. Apa nem rajongott még úgy lányáért, ahogy én. Önző kijelentés, és igaz. Egyszeriben minden más értelmet nyert. Már nem valamiért, hanem valakiért éltem. Ha reggel felébredtem, azonnal látni akartam, ha elmentem otthonról, már az órákat számoltam találkozásunkig. A munkám nem szűnt meg szenvedélyem lenni, hanem átalakult valamilyen fékezett vággyá. Ezt követelte meg a kutatás módszertana, de fékezett vágygá tompította bennem Ágnes kétségbevonhatatlan léte és lénye.

Elhűlve néztem beszélgetőtársamat. A bor varázslatosan oldotta meg nyelvét, akit nem csak az alkohol részegített meg, hanem tulajdon szavai is. Mégis a ritkán megszólaló emberek kimértségével formálta szavait, ízlelgette a mondandóját, akár a bort. Rám jobban hatott a professzor története, mint a bor. Elszongított és fejbe vágott, felrázott és melankolikussá tett. Ismeretlen világ nyílt meg előttem, olyan za-

varba ejtő gazdagságú, ami hirtelen feldolgozhatatlannak bizonyult. Attól féltem, hogy soha nem leszek képes felidézni ennek az estének a történetét. Az motoszkált a fejemben, hogy nem a történet elbeszélhetősége a bökkenő. Már korábban is tapasztaltam, hogy utólag a beszélgetések a legkevésbé rekonstruálható cselekvések. Tartalmilag még úgy, ahogy helyreállító egy beszélgetés veleje, de a voltaképpeni *hogyanjában* már aligha. Éppen ezért tünékeny képződmények. Olyan egyszerűnek és megismételhetetlen aktusnak gondoltam a beszélgetésünket, ami töredékességében is a kivételesség érzését hordozza majd bennem akár évtizedekig, de soha nem válik a teljességében felidézhetővé. Ez egyszerre töltött el örömmel és szomorúsággal. Soha nem szerettem az ismételt dolgokat, és soha nem sajnáltam ennyire, hogy életünk megismételhetetlen történések sorozata.

– Nézze, ez kívülről nézve konformizmusnak tűnhet. Már a családalapítás és mindaz, ami ezzel együtt jár. Úgy vettem észre, negyvenéves kora körül a legtöbb magamfajta ember elfogadja, mint az élet rendjét: a feleséget, a gyerekeket, a nyaralást. Nem lehet a végtelenségig magányos farkasként élni. Sokan megpróbálták, és csak nagyon keveseknek sikerült. Persze, milyen sikerek is voltak az ilyen sikerek? – mosolyodott el enyhe iróniával, és közben lehetetlen volt nem éreznem, hogy bár általam nem ismert, mégis nagyon valóságos személyekre gondolhatott.

– Hogy miért irigyelt intézetigazgatóm? Leginkább az járhatott a fejében, hogy végigjártam a kutatóember útját. Évekig úgy éltem, ahogy a remeték és szerzetesek. Egy cél érdekében, mindent annak alárendelve. Itthon, külföldön, egyetemen, kutatóintézetben, kísérletezve, anyagot gyűjtve, publikálva, csapatban dolgozva, de többnyire egyedül. Aztán – mert ezt így talán képtelenség és esztelenség lett volna folytatni – megházasodtam. Konszolidálódtam, házat vettem, gyerekem született, hétvégén kirándultam és autót mostam, miközben feladatokat továbbra is elvégeztem, még akkor is, ha nem azon a hőfokon égtem, ahogyan annak előtte. Ezt azonnal észrevenni a munkán. Nem akarom részletekkel untatni, de például a kontroll kísérletekkel már nem egy hét alatt végzettem, mert délután ötkor befejeztem a munkát és indultam haza. Régebben mosolyogtam a „hivatali időhöz” ragaszkodó munkatársaimon, és azt gondoltam, valójában ilyenkor, délután-este indul az igazi munka. Ezek akkor is egy fantaszta szavai, ha én mondom magamról. Az voltam. Tudtam, de nem néztem szembe ezzel. Vagyis ténylegesen nem tudtam. Igen, nem is volt akkor más az életemben, nem volt kihez-mihez sietni. Bérelt lakásokban, szállodai szobákban aludtam és tisztálkodtam, de nem éltem ott. Élni, élni az intézetben éltem. Reggel még takarítónők mosták a folyosókat, amikor már bent voltam, ők főzték az első aznapi kávémat. A délelőtti értekezletekre már, a szükséges megbeszélni valókon túl, pihenni jártam, mert addigra annyit robotoltam, amennyit mások egész nap sem fognak. Őrült tempót diktáltam magamnak. Folyamatosan több kutatásban vettem részt, közben pályázatokat írtam, faltam a nemzetközi szakirodalmat. Sokszor előfordult, hogy egyszerűen elfelejtettem ebédelni. Esténként ezért rendre farkaséhes voltam, és megengedtem magamnak azt a fényűzést, hogy étterembe menjek.

Ekkorra már tűrhetően kerestem, és költenem sem nagyon volt mire. Valamilyen banki szerződést kellett megújítanom – aminek többszöri udvarias és egyre nyomatékosabb hívás után tettem eleget –, és a meglepetés erejével hatott rám, milyen tisztaság gyűlt össze a számlámon.

– Sokat utaztam, Európa több repülőterét szinte már bensőségesen ismertem, taxi tarifáikkal egyetemben. Jó volt világot látni, mert nem mondanék igazat, ha azt állítanám, nem csavarogtam Hágában, Torinóban, Brüsszelben, Münchenben, Bécsben és Madridban. Ajándéknak éreztem, hogy e nagyszerű városokban barangolhattam kedvem és hajlomom szerint. Jó sorsom ajándékának éreztem mindezt. És mégis egyre jobban hiányozni kezdett valami. Hogy mi, arra sokáig nem jöttem rá. A magam kialakított feladataim keretei között, mégis nagy szabadságban éltem. Kutatóként olyan munkát végzettem, ami szenvedélyesen érdekelt. – Gondolja meg – nézett rám majdnem kedélyesen –, ez az élet szabadságfokainak egyike, talán a legfontosabbika.

Mélyen igazat kellett neki adnom. Bár utólag azt hiszem, egy huszonöt éves ember nem tud igazából mélyen igazat adni. A tapasztalata hiányzik ehhez.

Nem éreztem tehernek, hogy tizenkét-tizennégy órát dolgozom, hogy nincs hétvégem. Én választottam, de nem csak ezért nem tettem soha panaszt utólag magamnak. Kutásaimnak köszönhetően keresztül-kasul beutaztam a kontinenst, és többször eljutottam az Egyesült Államokba is. Szerencsésnek is mondhatom magam, mert sikerült kivédenem azt a rám leselkedő veszélyt, hogy belesavanyodjak egy egyetemi város nem mindig inspiráló légkörébe, az ebből következő emberi kisszerűségekbe, a kutatóintézeti kamarillapolitikákba. Ez a szabadság mámorító volt. Ezzel persze azt is elárulom, hogy félelmetes. Nem lehetett szilárd talaj a lábam alatt. Kutatóintézetekből egyetemekre, és megfordítva vándoroltam. Egy-egy kutatórészleg, iroda, egyetemi nagyelőadó, szállodai szoba ismerőssé és megszokottá vált az évek alatt, ám ezeket nem lehetett kötődésnek nevezni. Munka- és kutatótársak, beosztottak és hallgatók arcképei most úgy vonulnak el előttem, mintha valamilyen nyien egy fotóalbum lapjairól néznének vissza rám. Mégis, addigi életemnek ezek voltak az emberi kapcsolatai. Közvetlennek, közlékenynek nem nevezhetem magam (pedig látja, milyen sokat tudok beszélni három pohár bor után), ez bizonyára alapfeltétele annak, hogy megkedveljék az embert. Szorosabb kapcsolatba nem kerültem ezek alatt az évek alatt senkivel. Kivétel számba ment, ha együtt vacsoráztam egy-egy munkatársammal.

– Ám ekkorra valami történt. Intézetünk korábbi vezetője nyugdíjba vonult, és ennek tiszteletére hatalmas fogadást rendeztek. Az öregúr annyira hozzátartozott a helyi – az egyetemi város – notabilitásaihoz, hogy szinte több volt a kívülről, már úgy értem, nem a tudomány területéről érkezett vendég, mint a szakmai meghívott. Itt és ekkor találkoztam későbbi feleségemmel. Ha komolyan vettük volna a polgármester és a rektor beszédét, azonnal Nobel-díjjal kellett volna kitüntetni lekő-

szönő igazgatónkat. Pontosan olyan avatatlan köszöntők voltak ezek, amilyenek ilyen alkalmakkor el szoktak hangozni. Alig vártam a laudációk végét és siettem az ételektől roskadozó asztalokhoz. Farkaséhes voltam, és mert semmi kedvem nem volt pezsgőspohárral a kezemben locsogni ezzel a saját maga fontosságában mélyen hívó társasággal. Tányéromon a saláták között szigorú demarkációs vonal húzódott, idegesítően precíz vagyok – futott át kicsit rosszkedvűen rajtam. Amikor elfordultam az asztaltól, valaki hozzám szólt:

– Akkor én már csak a második lehetek?

Felnéztem, és egy, talán nem annyira szép, de feltűnően értelmes női arccal találtam magam szemben. Mosolygott, olyan szépen, ahogyan kevés nő tud. Mintha mi sem lenne természetesebb – szavak nélkül, mégis más értelemben nagyon is megbeszélve a továbbiakat – a nagyterem egyik félreeső zugában ültünk le. Ettünk, de főleg beszélgettünk, és már az első falat után elfelejtettem, hogy éhes vagyok. Megtudtam, hogy az egyik legnagyobb, tudományos könyveket kiadó cég vezetőjével találkoztam, aki éveket töltött az anyavállalat külföldi központjában. Nemrégén érkezett haza. Gyorsan átestünk a „ki kicsodán?“, és arról vitatkoztunk, hogy összességében Oviedo vagy Sevilla-e a szebb város. Mindezt a sokat utazó emberek beavatottságával tettük.

Úgy beszéltem, mint aki évek óta nem társalgott. Varázslatos, babonás volt ennek a nőnek a jelenléte. Olyan más volt, mint mindenki, akit addig ismertem. Mintha nagyon régen, talán az ősidők óta tudtunk volna egymás létezéséről, csak éppen még nem találkoztunk. A véletlen azonban most úgy akarta, hogy összeakadjunk a világegyetemben. Hisz az ilyesmiben – kérdezte váratlanul, és olyan kipirosodva nézett rám, mintha még mindig azon a fogadáson ülne szemben az ismerős-ismeretlen hölgygel.

– Mondjuk úgy, hogy hallottam effélét – válaszoltam, és éreztem: lépten-nyomon elárulom tapasztalatlanságom.

Az idő nagyon elszaladt. Amikor átnéztem a szomszédos nagyterembe, a fogadás résztvevőinek sereghajtóit láttam csupán. A pincérek olyan szorgosan szedték le az asztalokat, mint akik ezzel is jelezni kívánják, az ünnepség visszavonhatatlanul véget ért. Kérdőn néztem a professzora, szemöldökömet alig észrevehetően felhúztam. Semmi gyakorlatom nem volt abban, hogyan kell lezárni ilyenfajta beszélgetést. Kényelmetlenül éreztem magam. Partnerem aligha ért mondanója végére, a késő éjszakai időpont és a személyzet viselkedése ugyanakkor indulásra készítetett. Nem mertem órámra pillantani, mert nem akartam kockáztatni azt a mozdulatot, amivel zakóm ujját óvatosan felhúzó. Árulkodó lett volna. Az idővel bíbelődni, amikor ez legkevesebb udvariatlanság. Amikor az időnek számunkra nincs jelentősége, és amikor, és ezt homályosan sejteni kezdtem: az idő nem mindenki számára létezik.

Nem tudtam levenni a szemem a ruganyos léptű, most mégis szoborszerűen me-rev emberről, aki állát kezébe támasztva nagyon messzire nézett. Túl mindenem, ami körülvette. Nem nézett rám, nem láthatta előbbi, kérdő pillantásomat. A külön-terem üvegéből készül szárnyas aajtaja puhán nyílt, ettől asztali gyertyánk lángja le-heletnyit megremegett. Pár pillanat múltán ugyanaz a pincér állt mellettünk, aki órákkal korábban a gyertyát gyújtotta. Gyakorlott mozdulattal alányúlt üres poharainknak, biccentett, és távozott.

– Azt hiszem, mennünk kell – szólalt meg nagy sokára.

– Igen – válaszoltam, noha a megerősítésre most semmi szükség nem volt. Pillanatok alatt újra a lábujjam hegyétől a fejem búbjáig elöntött az elfogódottság, amit erre a néhány órára elfelejtettem.

Felálltunk és megindultunk a recepció felé. Néhány nappal korábban itt vártam a vendéget egy kanapén fészkelődve, halálosan fáradtan, egy újságot lapozgatva. Nyugtalan hét állt mögöttem. Rohanással, kapkodással, egyeztetésekkel, rögtönzésekkel, pontosításokkal. Ennek az időnek a vibrálása azonban másból fakadt. Amikor a búcsúkézfogáskor belenéztem a szemébe, akkor olyasmit gondoltam: mély tóba estem. Tehetetlenül és akaratlanul. Olyannyira nem voltam felelős a tetteimért, akár a sakktábla veszélyes mezőjén hagyott jelentéktelen figura. Nem volt világos milyen tartományokban mozogok, mozoghatok. Síkban, térben, időben? Mintha értelmüket vesztették volna az addig szilárdnak hitt viszonyrendszerek.

Amikor kiléptem a szálloda kapuján, elvitettem egy lépcsőfokot. Lábam megbicsaklott, mégis gyorsan javítottam a mozdulatsort. Az éjszaka langyos, esőpermetes széle az arcomat simogatta, és lehetetlen volt nem arra gondolni, hogy a járdák, a házak, a fák és a bokrok még nem mozdultak el a helyükről. Az élet többi, valóságosnak hitt kapaszkodója azonban nagyon bizonytalannak tetszett.

Aludni szerettem volna. Elbújni a paplanom meleg sűrűjében.